

7e Zondag door het jaar.

Ben Frie SJ

Eenvoudiger kan het niet. Wees heilig. Bemint uw vijanden. De opdracht klinkt alsof het alleen nog een kwestie van opvolgen is. Geen uitleg nodig. Er is wel eens gezegd: als Jezus iets heeft toegevoegd aan alles wat er bestond aan wetten en geboden, dan is het dit: bemint uw vijanden. Het is – zeggen mensen van vandaag – te gek voor woorden, maar hij heeft het ongetwijfeld tot zwaartepunt gemaakt van zijn verkondiging. Er staat dan ook geschreven, dat ze dachten dat hij gek geworden was. Goed voorstelbaar: de opdracht staat immers haaks op wat wij gewoon zijn. Het menselijk leefklimaat riekt naar geweld en haatdragendheid. Niet dat iedereen zich erbij neerlegt, want de protesten ertegen herhalen zich. Maar het menselijk lot is ongetwijfeld een prooi voor wie verwarring wil zaaien. Een groeiende economie, maar steeds meer ongelukkige mensen, bang en angstig geworden in een evenzeer groeiende bestaansonzekerheid.

En wat vraagt Jezus dan? Heilig te zijn? Is hij een perfectionist? Dat kan levensgevaarlijk zijn, want dan klinkt al gauw: 'Wie kan er dan nog gered worden?' Voortdurend moeten we accepteren dat de dingen en de mensen niet volmaakt zijn, niet opgewassen tegen Jezus' uitdaging. Kijk naar de teleurstelling van sporters die niet halen wat ze gehoopt hadden, waar ze soms jarenlang voor traiden. Velen worden gekweld door die werkelijkheid: ik haal het niet. Depressiviteit is breed verspreid, zelfs onder jongeren. De stijgende consumptie van antidepressiva is zorgwekkend.

Jezus legt, om nog in sporttermen te blijven, de lat hoger. Zijn oneliners zijn geen slordige tweets, nee, de inhoud gaat verder dan de 140 karakters waar je zijn opdracht in kunt samenvatten. Het is een toevoeging aan de geldende wet: u weet wat er gezegd is, ik echter zeg u... Wat een gezag! Wat een moed! En de tegenstanders weten: hij heeft gelijk. Daar kun je niets tegen inbrengen, hooguit dat het wel erg veel gevraagd is.

Is het een onhaalbare kaart? Niet helemaal niet. Jezus' optreden heeft veel levens veranderd, velen tot inkeer gebracht en tot diepere reflectie over hun reilen en zeilen. Mensen zijn zich door zijn verkondiging werkelijk anders gaan gedragen, en veel van zijn inzichten zijn gemeengoed geworden, vanzelfsprekende elementen van opvoeding en vorming. De liefde moet zich meer uiten in daden dan in woorden – wij weten het.

De wet die Jezus verkondigt kan ons behoeden voor gemakzucht. Wie dit leest, wordt opgeschrikt, uit het gewone doen gehaald om beter te worden dan de middelmaat. 'Ad maiora natus sum', moet Stanislas Kostka gezegd hebben, vrij vertaald met 'er zit meer in jou!' Maar waar moeten we dat 'meer' vandaan halen? Met welke energie?

Het vraagt onderscheiding: ben ik tot meer in staat? Wordt er terecht meer van mij verwacht? Maar meer nog: is mij meer gegeven dan ik mij realiseer, of dan ik in feite gebruik? De maat die wordt aangereikt heet 'volmaaktheid' – zoals de hemelse Vader volmaakt is. Hij is zelf de maat. Maar zijn wij dan godenzonen? In het Johannesevangelie lezen we dat Jezus zei: 'Staat er in uw wet niet geschreven: "Ik heb gezegd: "U bent goden"'? Als wat ik doe niet van mijn Vader komt, geloof me dan niet, maar als dat wel het geval is en u gelooft me toch niet, geloof dan tenminste in wat ik doe. Dan zult u begrijpen dat de Vader in mij is en dat ik in de Vader ben.' Wij worden in de nabijheid Gods meegenomen door te doen wat Jezus deed. Wij krijgen deel aan het goddelijk leven van Jezus, dat de alles overstijgende liefde als kenmerk heeft. Er zit meer in ons.

Zonder onderscheid liefde betonen aan ieder in mijn nabijheid. Ben ik daartoe in staat? Het is een aanhoudende zoektocht om in mijn gedachten en meningen de valkuilen te blijven

zien. Het is gemakkelijker afbreuk te doen aan goede intenties dan ze werkelijk gestalte te geven. We gebruiken graag uitvluchten om ook in onze eigen reflectie te vergoelijken wat niet goed is. Als we een maat zoeken voor onze oprechtheid, dan moeten we de Bergrede er maar op blijven nalezen.

Ik denk niet dat Jezus het ons moeilijk wil maken. Jezus wil ons wakker houden, ons oproepen om ons leven in te richten naar de maat die ons van godswege wordt aangereikt. In het leven van de Zoon van God wordt zichtbaar waar dat toe leidt. Nee, Jezus suggereert geen middelmatigheid. Hij roept op om volmaakt te zijn – dat immers is wat de Vader Hem en ons aanreikt, waar Hij ons toe in staat stelt. Wij kunnen onszelf overtreffen als wij werkelijk uit God onze vermogens putten. Maar het blijft zoeken, want het blijft haaks staan op onze menselijke manier van doen en denken. Maar dat is net als in het verkeer: altijd opletten. Je weet maar nooit.